

Ο "ΑΜΛΕΤ"

του ΣΑΙΞΠΗΡ

(Θέατρον Ἐθνικοῦ Κήπου)

Ὅπως καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Σαίξπηρ εἶναι καὶ ὁ «Ἀμλετ» «θέαμα» καὶ εἶναι καὶ ἓνα ἔργο γεματοῦ δράσης. Κάτω ὁμῶς ἀπὸ τὰ ἀλλεπαλληλα περιστατικά παιζεται τὸ πῶς «ἐσωτερικὸν» ἴσως δράμα ποῦ ἐγνώρισε ὡς σημεῖρα τὸ παγκόσμιον θέατρο· τὸ δράμα τοῦ Δανοῦ πρίγκιπος, ποῦ τοῦ φανερώνεται ἔξαφνα ὅλη ἡ ἀθλιότης τοῦ κόσμου καὶ ποῦ τὸ χρέος, μετὰ τὴν φωνὴν τοῦ αἰκόσκοτωμένου πατέρα του, τὸν καλεῖ ἐπιτακτικὰ στὴν πῶς δύσκολη πράξη. Αὐτὸ τὸ δράμα, καμωμένο ἀπὸ τὶς διακυμάνσεις μιᾶς ἐναγωνίας πάλης ἐνὸς νέου μετὰ τὴν συνειδήση του, δύσκολα μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ σὲ ὑπαιθριον θέατρο, ὅπου οἱ χαμηλοὶ τόνοι φθάνουν «μισοκοιμισμένοι» — γιὰ νὰ παραλλάξω μιὰ ἐκφράση τοῦ Σαίξπηρ — στ' αὐτιά τῶν ἀκροατῶν καὶ οἱ φωνές ἀλλοιώνονται μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν χρησιμοποίησιν τῶν μεγαφῶνων. Καὶ δὲ μπορεῖ τὸ δράμα αὐτό, ἓνα ἀπὸ τὰ πέντε ἐξ ἑκοφυαῖα τοῦ παγκοσμίου θεάτρου, νὰ ἐρμηνευθῇ μετὰ τὴν πληρότητα ποῦ τοῦ ταιριάζει ἀπὸ συγκρότημα ὅχι πρώτης σειρᾶς. Τέτοιο συγκρότημα ὅθεν εἶναι, δυστυχῶς, αὐτὸ ποῦ παρουσιάζει τὸν «Ἀμλετ» στὸν Ἐθνικὸν Κήπον. Καὶ ἓνα ἓνα τὰ στελέχη του καὶ ὡς σύνολον καταβάλλει τὸ συγκρότημα τοῦ κ. Χατζίσκου προσπάθειες ἀξιεπαινεγὰς γιὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν «Ἀμλετ». Δὲν φθάνει ὁμῶς σὲ ἄρτιον καλλιτεχνικὸν ἀποτελεσμα, γιὰτὶ δὲν ἔχει τὶς δυνατότητες νὰ φθάσῃ. Ἐτσι, ὁ «Ἀμλετ» τοῦ Ἐθνικοῦ Κήπου μένει μιὰ παράστασις εὐπρεπῆς καὶ ἐπιμελημένη, ἀλλὰ τίποτε περισσότερον.

Ὁ κ. Χατζίσκος φαίνεται ὅτι ἀγάπησε ἐντελῶς ἰδιαίτερα τὸν «Ἀμλετ». Εἶναι ἓνας ρόλος τόσο ἐλκυστικὸς καὶ τόσο καμωμένος γιὰ νὰ δοκιμάσῃ ἓνας νέος ἡθοποιὸς ὅλες τοὺς τὶς δυνάμεις! Τὸν ἀποδίδει λιτά, μετὰ τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴ ἐσωτερικότητα ποῦ τοῦ ἐπιτρέπει ἡ ἰδιοσυγκρασία του, χωρὶς χτυπητὰς παρανοήσεις καὶ παρεκκλίσεις. Ζημιώνει ὁμῶς τὴν ἐρμηνεία του, αἰσθητὰ σὲ μερικὰ μέρη, ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐντάσεις τῶν αἰσθημάτων κάνει ἀναγκαστικὰ γοργότερον τὸν ρυθμὸν τοῦ λόγου, ἢ ὅχι πολὺ καθαρὴ ἀρθρωσις τοῦ καὶ γενικά, θὰ ἔλεγα, ἡ φωνὴ του, ποῦ σὲ τοῦτο ἐδῶ τὸ ἔργο τοῦ Σαίξπηρ, γυρεῦει κανεὶς νὰ ἔχῃ κάτι τὸ τόσο μεγαλωδικὸ ποῦ νὰ καταντᾷ ἀληθινὰ μαγικόν. (Συλλογιζομαι κάτι δίσκους ποῦ ἄκουσα τελευταῖα μετὰ τὸν Λῶρενς Ὀλίβιε στὸν ἴδιον ρόλον ἦτανε πραγματικὴ μουσικὴ ἢ ἀπαγγελία του). Ὑπάρχει εὐγένεια, ἐγκράτεια, στὸ παίξιμον τοῦ κ. Χατζίσκου. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖνη ἡ ἀράγιστη ἐνότης, ἡ πληρότης, ἐκεῖνος ὁ παλμός, ποῦ μᾶς κάνουν νὰ αἰσθανόμαστε πῶς ζωντανὰ καὶ ἀπὸ τὰ ζωντανὰ τὰ ποιητικὰ πρόσωπα.

Ἡ δις Βαλάκου ὡς Ὀφελία ἔχει μερικὰς πολὺ καλὰς στιγμὰς, ἀποδίδει μετὰ ἀληθινὴν συγκίνησιν ὅλη τὴν σκηνὴν τῆς τρέλλας. Μετὰ τὴν φωνήν, μετὰ τὴν ἐκφράσην τοῦ προσώπου, μετὰ τὴν κίνησιν, ζυπνὰ τὴν συμπόνιαν μᾶς, μᾶς παίρνει μαζί της στὸν τραγικόν της παραδαρμόν. Στὰ ἄλλα ὁμῶς μέρη εἶναι λιγακὶ ἀτονῆ, δὲ δείχνει παρὰ τὴν παρθενικὴν δειλίαν τῆς ἐρωτευμένης κοπέλλας, ποῦ στὰ θάβη της ὡστόσο βράζει ἓνα πάθος, καὶ βλέπουμε νὰ ὑψώνονται καὶ ὅλα τὰ ἐμπόδια — ὁ πατέρας της, ὁ ἀδελφός της, τὸ σκληρότατον φέροισμον τοῦ Ἀμλετ — ὅπου σκοντάφτει τὸ πάθος της. Γιὰ τὴν κ. Νικηφοράκη, ποῦ ὑποδύεται τὸν ρόλον τῆς μητέρας τοῦ Ἀμλετ, θὰ ξαναπῶ ὅτι ἡ φωνὴ της — τὸ κυριώτερον ἐκφραστικὸν μέσον τοῦ ἡθοποιοῦ — τὴν ἀδικεῖ σὲ μεγάλο βαθμόν καὶ θὰ σημειώσω ὅτι ἔπαιξε — τὴν Τρίτην τὸ βράδυ, ποῦ εἶδα τὸ ἔργο — πραγματικὰ πάρα πολὺ πλαδαρὰ τὴν τελευταῖαν σκηνήν, χωρὶς καμμίαν συγκίνησιν. Ἴσως σὲ ἄλλες παραστάσεις νὰ ἀποδώσῃ πολὺ καλύτερον αὐτὴ τὴν σκηνήν, ἀπὸ τὶς δραματικώτερας τοῦ ἔργου. Ὁ κ. Τσαγανέας ὡς θεῖος τοῦ Ἀμλετ καὶ φονιάς τοῦ πατέρα του ἔχει κάποιον στόμφον καὶ κάνει μερικὰς κινήσεις ποῦ προδίδουν παλιὰ τεχνικὴν. Στὸ σύνολον ὁμῶς πλάθει ἓναν τύπον ἀρκετὰ πειστικόν. Καλὸς ὁ κ. Μορίδης ὡς Πωλῶνιος, καλὸς καὶ ὁ ἡθοποιὸς ποῦ ὑποδύεται τὸν Ὀράτιον, ἔχει κάτι τὸ πολὺ εὐγενικόν ἢ μορφὴν του καὶ τὸ πολὺ συμπαθητικόν τὸ παίξιμόν του. Ἀντιθέτως, ὁ νέος ἡθοποιὸς ποῦ ὑποδύεται τὸν Λαέρτην, τὸν ἀδελφόν τῆς Ὀφελίας, ὁστ' εὖ καὶ στὴν φωνήν καὶ στὴν κίνησιν — στὴν ὅλην ὑπόκρισιν — αἰσθητὰ. Δυὸ λόγια ἀκόμα: ἡ σκηνοθεσία τοῦ κ. Χατζίσκου δὲν παρουσιάζει κενά. Δὲν εἶναι ὁμῶς καὶ ἐκεῖνη ποῦ θὰ μπορούσε νὰ εἶναι. Ὅσο γιὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Ρῶτα, ἔχει κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν, ἀκούοντάς την, ὅτι ἀποδίδει, καὶ θεατρικὰ καὶ λογοτεχνικὰ, τὸ δυσκολώτατον καὶ ποιητικώτατον κείμενον τοῦ Σαίξπηρ.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ